

Juryrapport

Genomineerden

Robert Alberdingk Thijm voor
A'dam – E.V.A.

Jaap van Heusden en Rogier de Blok voor
De Nieuwe Wereld

Franky Ribbens voor
Hollands Hoop

Allereerst wil de jury haar vreugde uitspreken over het feit dat deze prestigieuze prijs herrezen is. Zonder goed scenario geen goed tv-drama. Tv-drama is een belangrijk onderdeel van ons cultuurgood, en in de beste gevallen is het een eigen kunstvorm. Hoewel het, vergeleken bij speelfilm, theater, muziek en dans, een buitengewoon groot publiek bereikt, krijgt het nog altijd relatief weinig aandacht in kringen van kunstliefhebbers en in serieuze media. De aandacht die er wel is gaat vaak vooral naar buitenlands, in de eerste plaats Amerikaans drama. Deze prijs betekent een erkenning van het belang van het genre, van de kunstvorm als geheel; betekent erkenning voor de ruggengraat daarvan die het scenario vormt; en betekent erkenning voor excellente auteurs in die discipline. Al blijkt binnen tv-drama het scenario vaak het ondergeschoven kindje te zijn.

Het verheugt de jury ook dat het LIRA heeft besloten de prijs bij deze doorstart een nieuwe naam te geven. Daarmee wordt Kees Holierhoek geëerd voor zijn grote verdiensten voor het Nederlands scenario én voor schrijvers daarvan – op artistiek, organisatorisch en financieel terrein. Zonder hem had de LIRA-prijs niet bestaan. Het is ons daarom een eer de eerste Kees Holierhoek Scenarioprijs te mogen toekennen.

Naast vreugde kende deze jury ook bekommernis. Ten eerste was daar de kwantiteit van het aanbod. De prijs is dit jaar bedoeld voor origineel Nederlands drama dat in première ging in de periode 2013 tot en met 2016 bij Nederlandstalige zenders resp. internetaanbieders. Dat hebben we geweten. Geen LIRA-jury heeft ooit zoveel producties voorgeschoteld gekregen: het waren (met dank aan de voortreffelijke ondersteuning vanuit LIRA) 220 titels, en die weer variërend van tien-minuten single plays tot talloze series van acht of zelfs veel meer afleveringen van 50 minuten. Op basis van kijkexpertise van de leden en van het opnieuw zien van een groot aantal titels kwam de jury uiteindelijk tot een shortlist. Die korte lijst bevatte 36 titels! Bekommernis dus, maar verheugende bekommernis. Want ten eerste: er wordt meer drama gemaakt dan ooit. Ten tweede: dat gebeurt met toenemende vakkundigheid, zoals ook te zien is in een groot aantal producties dat de shortlist niet haalde. Ten derde: daaronder is veel dat de naam kwaliteitsdrama verdient, oftewel het gebied waar het werk van de kundige ambachtvrouw- of man, van de artisan, overgaat in dramatische kunst. De grenzen tussen die gebieden zijn vaag, zelfs vijfkoppige jury's komen tot een per definitie subjectief oordeel, maar de jury stelt tot haar genoegen vast dat het drama bloeit, in breedte, diepte en hoogte.

Opvallende gebeurtenis in deze afgelopen periode was het besluit tot opheffing van het Mediafonds. De jury betreurt die omdat het Fonds een niet aan omroepen gebonden instituut was dat niet alleen veel producties subsidieerde, maar ook door flankerend beleid van scholingen en evaluaties substantieel heeft bijgedragen aan kwaliteitsgroei en professionalisering van Nederlands drama. Overigens is een belangrijk deel van het kwaliteitsaanbod van 2013-2016 nog tot stand gekomen met steun van een volledig functionerend Mediafonds.

Een andere nieuwe ontwikkeling was dat naast publieke en commerciële omroepen ook nieuwe partijen eigen drama lieten maken: KPN en Videoland.

De lijst van 36 programma's waaruit de drie genomineerden zijn gekozen bevatte 24 single plays en 12 series. De meeste publieke omroepen zijn in de lijst vertegenwoordigd, maar NTR, BNN/VARA en VPRO springen er kwantitatief (en kennelijk ook kwalitatief) uit – deels met zelfstandig geproduceerd drama, deels met single plays en grote series die door hun prijzenswaardige samenwerking tot stand kwamen.

Qua genre, thematiek en toon varieerden de producties op de shortlist sterk. Van regelrechte comedy tot bitterzwarte tragiek; van pure fictie tot drama op basis van ware gebeurtenissen. Van realisme of naturalisme tot Beckett-achtig absurdisme. Van chronologische vertelling tot omkering van de tijd. Van kleine verhalen over gewone mensen tot bigger-than-life personages en ontwikkelingen. Van formuledrama, maar dan wel met originele invalshoek, tot experiment. Van origineel voor de televisie geschreven scripts tot een toneelbewerking en tot de vertaling van een buitenlands klassiek jeugdboek naar het hier en nu.

Uiteraard komen universele zaken – liefde, macht, angst, moed, verlies, afgunst, lafheid, mededogen – vaak aan bod. Maar kon Nederlands tv-drama ooit verweeten worden dat het weinig straatrumoer bevatte, de maatschappelijke werkelijkheid wordt al lang niet meer ontvlucht, om niet te zeggen dat die gezocht wordt. Criminaliteit en drugs (in serieuze en lichtvoetige variant), kindermishandeling, al dan niet falende jeugdzorg, racisme, migratie, illegaliteit, jihadisme – maar gelukkig ook de verrijkende en verheugende aspecten van wat vaak honend multiculti wordt genoemd – ze komen voorbij.

De jury heeft bij aanvang een aantal criteria vastgesteld aan de hand waarvan ze haar beoordeling wilde doen. Het waren er maar liefst 16, waaronder originaliteit, vakkunde, persoonlijke stem, ontwikkeling in verhaal en karakters. Tegelijk realiseerde ze zich dat die nooit meer dan handvaten kunnen zijn: kwaliteit laat zich niet eenvoudig meten, laat staan in hokjes stoppen. Bovendien was de jury zich ervan bewust dat de weging van de kwaliteit van een scenario nooit helemaal los kan staan van alle andere disciplines, van regie tot muziek, van camera tot acteren, van geluid tot production design. Naar eer en geweten hebben de juryleden individueel, en na uitgebreid debat ook collectief, een keuze voor drie nominaties gemaakt. Die genomineerden voldoen aan veel van de technische en artistieke criteria. Dat ze alle drie, zij het op totaal uiteenlopende wijze, ook voldoen aan het criterium 'maatschappelijke relevantie' is iets waar de jury niet bewust op uit was, maar dat wel tot tevredenheid stemt. Net als het feit dat in alle drie humor, hoe verschillend ook, een essentieel element is.

De genomineerden zijn, in alfabetische volgorde:

Robert Alberdingk Thijm voor A'dam - E.V.A.

Een rijke mozaïekvertelling met, uniek, de eigentijdse stad in zijn gigantische verscheidenheid als hoofdrolspeler. De serie tekent een dwarsdoorsnede van de bevolking, een soort sociale kaart, maar overstijgt het schematische verre doordat de personages van vlees en bloed zijn, de kijker raken, ontroeren en veel meer worden dan representant van een groep, verschijnsel of stroming. Zwaarte, ernst, lichtheid en humor zijn mooi in balans, oftewel een lach en een traan zonder de clichématigheid die die uitdrukking meedraagt. Met mildheid en mededogen wordt gekeken naar het menselijk tekort en geworstel. Empathie vormt de grondtoon. Technisch knap, sterke dialogen, een consequente stijl en originaliteit zijn kenmerken van deze maatschappelijk relevante serie, die een document van humanisme genoemd kan worden. Niet elk draadje in dit gigantische web is volmaakt, maar de artistieke greep op het geheel is indrukwekkend. Amsterdams, maar tegelijk veel universeler dan dat.

Jaap van Heusden en Rogier de Blok voor De Nieuwe Wereld

De arena is letterlijk en figuurlijk van groot maatschappelijk belang: asielzoekerscentrum op grote internationale luchthaven. Op de grens van het beloofde land dat voor velen onbereikbaar blijft. Hun reis strandt. Ook het vrouwelijke hoofdpersonage maakt een reis door, zij het een emotionele. Schijnbaar is ze een karikatuur in kilte en onverschilligheid, maar dan wel een tot in details meesterlijk en geestig getekende karikatuur. Geleidelijk ontvouwt zich zowel de geschiedenis die haar maakte tot wie en wat ze is, als het proces waarbij haar harde pantser scheurtjes begint te vertonen. Van een mens wordt ze Mensch. Katalysator daarbij is een Afrikaanse asielzoeker, die uitgroeit tot een buitengewoon krachtig en origineel personage. Dat de acteurs hun rollen zo indrukwekkend spelen wordt mogelijk gemaakt door een ijzersterk scenario. Als uitgangspunt lijkt dit een clichématig gegeven, in de uitwerking is het buitengewoon origineel. Relevant drama, alle schema's overstijgend.

Franky Ribbens voor Hollands Hoop

Met de typering 'een Nederlandse Breaking Bad' zou, hoe eervol de vergelijking ook vanwege de kwaliteit van die Amerikaanse serie, *Hollands Hoop* ernstig tekort worden gedaan. Met het gegeven van de brave, hoogopgeleide burger die op de glijbaan van de criminaliteit belandt, houdt de vergelijking op. De serie is juist buitengewoon origineel, zowel in zijn verhaallijn als in de karakters en hun ontwikkeling. Zeker, ook hier speelt het landschap een grote rol, maar het verschil tussen New Mexico en het Groninger land is gigantisch, en dat verschil weerspiegelt zich in het innerlijk landschap van de personages en hun cultuur. Buitengewoon sterk is de humor in briljante dialogen en bizarre situaties, die zelfs het vele geweld voor de teerhartigen onder ons pruimbaar maakt. Het verhaal, de verhalen, zijn onvoorspelbaar, pakkend, spannend, slim en stuwend geschreven. Een uitschieter in de wassende vloed van thrillers en criminaliteitsfilms - en series.

Uit deze nominatieteksten blijkt hoezeer de jury alle drie producties waardeert en in haar hart heeft gesloten. Maar er móest gekozen worden.

De winnaar is:
Franky Ribbens voor Hollands Hoop.